

MALÉ OHLÉDNUTÍ ZA VÝJIMEČNÝM ČLOVĚKEM

**K nedožitým 84. narozeninám prof. Ing. Vojtěcha Spěváčka, DrSc.
(2. 3. 1933 – 6. 8. 2016)**

Profesor Vojtěch Spěváček se narodil v Pacově jako nejmladší ze čtyř sourozenců. Do pedagogického procesu se zapojil již v průběhu studia (jak bylo tehdy u vynikajících studentů běžné) a od roku 1956 působil nejdříve jako asistent, posléze odborný asistent, docent a profesor na Vysoké škole ekonomické v Praze, a to až do roku 2003.

Ve své práci se vždy zaměřoval na národohospodářské aspekty, jeho významné publikace, věnované bilancím národního hospodářství i národnímu účetnictví, je možno využívat i v současné době. Jeho nesmírně kamarádská povaha stmelovala pracovní kolektiv, který pod jeho vedením (od roku 1975 působil jako vedoucí katedry národohospodářského plánování) dosahoval vždy výborných výsledků. Pro svoje výjimečné znalosti a zkušenosti působil často v zahraničí, zejména v letech 1980–1993 zastával významné postavení v OSN v Ženevě. Po návratu na VŠE se opět zapojil do výzkumné činnosti Národohospodářské fakulty jako hlavní řešitel výzkumného záměru fakulty.

V roce 2002 přešel do nově vznikajícího Centra ekonomických studií při Vysoké škole ekonomie a managementu (CES VŠEM), kde se věnoval zejména makroekonomické analýze, a to nejen jako autor a gestor makroekonomické části *Ročenky konkurenceschopnosti České republiky* vydávané každoročně CES VŠEM, ale také jako učitel kurzů makroekonomické analýzy.

Makroekonomická analýza pokrývá relativně široké spektrum a může být chápána i jako mix celé řady dílčích (specializovaných) disciplín: makroekonomické teorie, teorie ekonomického růstu, mezinárodní ekonomie, obecné a ekonomické statistiky, ekonometrie, jmenujeme-li jen několik příkladů. Proto může být chápána, a tudíž i přednášena přísně vědecky (teoreticky) s důrazem na ekonomické modely, nebo naopak s důrazem na empirii, interpretaci a souvislosti, resp. aplikace a hospodářsko-politické implikace. Zásadním rysem je však propojení a vzájemné souvislosti individuálních prvků, resp. částí ať již dílčí nebo celkové analýzy, které činí makroekonomickou analýzu makroekonomickou analýzou a ne prostým výkladem shrnujícím dílčí témata v rámci jednotlivých disciplín. To je však často opomíjeno při přílišném soustředění se na kvantitativní metody a modely, jež sice výrazně napomáhají pochopit složité jevy a procesy, ale neměly by se stát jediným či dominantním prvkem. Takové metody a modely mohou totiž být jen tak dobré a spolehlivé jako informace do nich vstupující, resp. při platnosti zásad a pravidel chování aktérů v nich zachycených. Je to právě nepochopení těchto vzájemných vazeb a souvislostí a přílišná váha přikládána jednomu zdroji informací. To může vést k rozhodnutím, která mají nejen podobu tzv. *second best*, ale mohou vést ke krizím, jejichž svědky jsme byli v nedávném minulosti.

Byly to bezesporu mnohaleté zkušenosti s makroekonomickou analýzou a především se systémem národních účtů, sesbírané kupříkladu během více než desetiletého působení na půdě Ekonomické komise při OSN nebo při účasti na misích při zavádění těchto účtů, které umožnily panu profesorovi získat potřebný nadhled nad jejich komplikovaným systémem. Ten je přitom společným základem pro navazující koncepty v rámci makroekonomické analýzy a je nezbytným nástrojem pro téměř všechny analýzy moderních ekonomik. Byly to ale též osobní postřehy a „momentky z natáčení“, jež nepochybně přispěly k tomu, že přednášky z makroekonomické analýzy byly hojně navštěvovány a řada bývalých studentů na ně ráda vzpomíná. Vždyť i relativně „suchá“, velmi teoretická témata pan profesor přednášel s potřebným nadhledem, důrazem na to podstatné a uváděl je s mnoha příklady z reálného života. Jsou to zejména drobné detaily, které rozhodují o úspěchu, a pan profesor si jich byl velmi dobře vědom. Jistě proto nepřekvapí konstatování, že řada členů stávající české analytické i akademické obce se přímo nebo nepřímo této výuky zúčastnila (ať již v magisterském nebo navazujícím postgraduálním studiu) anebo zpracovala závěrečnou práci pod jeho odborným vedením.

Výzkumná a publikační činnost tvořila výraznou část pracovního dne pana profesora. Až do poslední chvíle nepřestával sledovat odbornou literaturu a často tak překvapoval své kolegy trefnými postřehy a komentáři. Velmi rád diskutoval i aktuální problémy související kupříkladu s novým standardem národních účtů (ESA, 2010) nebo platební bilance (IMF BPM6) a jejich aplikací na (středo-)evropské ekonomiky. Nepřekvapí proto, že to byl právě on, kdo v nedávné době s též zesnulou členkou makroekonomického týmu CES – Dr. Růženou Vintrovou – publikoval v polovině předchozí dekády texty věnující se objasnění významu a zdůraznění předností při využívání alternativních ukazatelů produkčních a spotřebních možností ekonomiky (např. tzv. ukazatele reálného důchodu), které jsou dnes standardní součástí analýz předních mezinárodních i domácích institucí.

Třebaže neměl tak výraznou potřebu publikovat v odborné literatuře, ostatně, jak často říkával, že tento úkol rád přenechá mladším, publikoval celou řadu odborných i populárně-naučných textů a přispěl do nespočetného množství sborníků a knih. Jejich prostřednictvím se dále podílel na „formování“ znalostí akademické i laické obce. V posledních letech se především jako odborný garant a spoluautor podílel i na dvou vydáních publikace věnující se podrobně makroekonomické analýze – nejprve v nakladatelství Linde (2012) – a na bohužel již posmrtně dokončeném, kompletně přepracovaném vydání odrážející výrazné změny v používaných metodologických konceptech z posledních let v nakladatelství Grada (2016).

Odchodem profesora Vojtěcha Spěváčka ztrácí ekonomická obec významnou osobnost, jeho přátelé pak člověka, na kterého snad nikdo nemůže vzpomínat jinak než v dobrém.

Václav Žďárek a Milan Žák